



Majoros Sándor
(1956, Bácskossuthfalva)
író, Budapesten él, József
Attila-díjas

Majoros Sándor

A mélységélesség megtalálása

Novellapályázatunk lezárult. Erről a mondatról nekem mindig Kurt Vonnegut *Macskabölcsője* jut eszembe, amelyben a megváltozott fagyáspontú víz egy súlyos kapucsukódást idézően veszi át a hatalmat a világ vizei fölött. Egy-egy novellapályázat befejeződése ilyen megváltozott halmazállapot: a reménykedés idejét felváltja a kérlelhetetlen bizonyosság.

Kétségtelen tény, hogy a nyertesek kihirdetése után posztpályázati trauma alakul ki azokban, akik nem kaptak jutalmat – ezt a tapasztalat mondatja velem, mert én is mindig így éreztem –, és ezen mit sem változtat az a tény, hogy a pályázat jelíges. Mindebből az következik, hogy a másik tételmondat – a zsűrinek nehéz dolga volt –, ugyanilyen kapucsapódás, bár ez esetben a sarokvas már erősen nyikorog. Ha nehéz dolga volt, miért vállalta? Miért panaszkodik az, akinek nem írni, hanem megítélni kell a művet? Álságos, mesterkéltné, kimódolt ez a hozzáállás, hasonlatos a pályázatra beérkezett novellák jelentős részéhez. Márpedig ha ezekkel a jelzőkkel illetjük a fércmunkákat, ak-

kor ne teremtsünk olyan helyzetet, hogy ezek a leminősítések reánk hulljanak vissza.

Nem, a zsűrinek nem volt nehéz dolga, sőt, kiváltságos helyzetben érezte magát. Nagyon is megtisztelő egy olyan vállalkozás minőségellenőrének lenni, amely a magyar történelem egyik legizgalmasabb fordulatát hivatott földeríteni. Az, hogy a rendszerváltás óta eltelt idő sok-e vagy kevés, egyéni megítélés kérdése. Periklésznek harminc évnél kevesebb kellett ahhoz, hogy Athénból virágzó metropoliszt építsen, mi pedig még most is bizonytalankodunk. Véget nem érő viták, politikai és világnézeti ütközések színtere ez a terület, de az irodalom mindezidáig valahogy félt hozzányúlni, vagy ha igen, rendszerint kudarcot vallott. Nem temetnek be bennünket a rendszerváltásból ihletődött regények, de még a novellák sem, úgyhogy végső ideje volt efelé terelgetni az alkotókat. Az érv, ami ezt indokoltá tette, csupán annyi, hogy három évtized távlatában már működnie kell a fényképezés világából ismert mélységélességnek: ha túl közeli a téma, homályosan látjuk, ha túlságosan eltávolodunk tőle, jelentéktelenné válik. Abban reménykedtünk, hogy ez a kényes egyensúly, a se nem túl távoli, se nem túl közeli múlt metszéspontja, a fiatalokat éppúgy megihletti majd, mint a harcedzett veteránokat, akik annak idején a saját bőrükön érezték a változások fuvallatát.

A felhívásra végül száznegyven mű érkezett, és ez mai viszonylatban, amikor a prózairodalom válságát emlegetni szinte kötelező, tekintélyt parancsoló mennyiség. Ezzel a hatalmas kéziratadaggal birkózott meg a háromtagú zsűri; három szakember, három különböző terület

2019. november 22-én, az Oláh János Emlékesten került sor a Magyar Napló 30 elnevezésű novellapályázat eredményhirdetésére, amelyet a rendszerváltozás és a Magyar Napló folyóirat alapításának 30. évfordulója alkalmából hirdetett meg a szerkesztőség és a Magyar Írószövetség. A 140 beérkezett pályamű szerzői közül az alábbiakat díjazta a zsűri (Jánosi Zoltán főszerkesztő, irodalomtörténész, Majoros Sándor író és Bíró Gergely főszerkesztő-helyettes, író): 1. díj: Horváth (EÖ) Tamás, 2. díj: Hajnal Csaba, 3. díj: Miklya Luzsányi Mónika, Lokodi Imre. Majoros Sándor pályázati összefoglalóját követően a lapszám prózaanyagát a nyertes pályaművek alkotják.

ismerője, és emelte ki az általa legjobbnak tartott munkákat, majd hosszas egyeztetést, érvelést és ellenérvelést követően hagyta jóvá a díjazottak listáját.

A döntést magyarázni sohasem szerencsés, mert a kiválasztott mű vagy igazolja a hozzáértést, vagy pedig újabb magyarázkodásra ad okot. Ám ez esetben nem hagyhatjuk szó nélkül azt, hogy szempontjaink minden különbözőségük ellenére abban

összetalálkoztak, hogy a rendszerváltás emlegetése és magasba tartott zászlóként hangsúlyozása nem elég. Az egyértelműen megélt élményen alapuló művek sokszor azért kerültek hátrébb, mert a szerzőnek az egyébként izgalmas témát nem sikerült irodalommal magasztosítania, más esetben pedig a hátrébb csúszás azért következett be, mert a novella írója mindent annak vetett alá, hogy az egyébként másodlagos ihletésű, minden elemében hamis írás irodalomnak tűnjön. A kulcsszó is ez:

a hamisság. Ott, ahol ezt a savószemű szörnyet fölfedeztük, kíméletlenül rácsaptuk a vonneguti nagykaput a novellára. Örültünk viszont, ha a szövegben egyéni stílust és nyelvi leleményt, de mindenekfelett merészséget fedeztünk fel. Teret adtunk a kísérletezésnek is, és szinte lelkendezünk, amikor a sok pesszimista, depresszív hangvételi írás között fölfedeztünk egy-egy olyan gyöngyszemet, amelyből kiderült, hogy a rendszerváltás

talán nem is volt akkora kudarc, mint amekkorának azt a közvélekedés tartja. Szó szerint detektív munka volt végigkövetni és kibogarászni, hogy ki mit ért rendszerváltás alatt, és mi az, ami számára ebből az időszakból a mélyértelmezés szintjén megmaradt.

Az anyag ebben a vonatkozásában kész aranybánya lehet a szociológusoknak, vagy a pszichológusoknak, mert még ha nem is vegy-

tiszta irodalomként, de benne kavarg és kering ennek az időszaknak minden nyúge és visszassága. Sajnáljuk is, hogy a díjazottak nem lehetnek jóval többen, de a terveink egy antológia irányába mutatnak, amelyben kötetlenebbül és kibővítve, talán egy kissé lazábban is megmutathatjuk ennek a különleges kezdeményezésnek a teljes mélységét és magassát.

Most viszont, ebben a különleges pillanatban még fent vagyunk a kilátón, és ide csakis a díjazottak juttattak el bennünket. Nekik köszönve a mélység éles-ségében látjuk a múltat,

és az ő napszemüvegükön keresztül nézünk vissza arra a tájra, ahonnét ide eljutottunk. Az, hogy a magasság mennyire jelenős, azoktól is függ, akik szorgalmukkal, hitükkel és szándékuk megkérdőjelezhetetlen tisztaságával már eleve tudták, hogy csak serpák lehetnek ezen az úton. Az ünneplés tehát nekik is szól, mert ez egy nagy, közös kaland volt, amely így együtt lehetett hiteles és reményteli.



A kastély (2). Földmérő